

Háskóli Íslands
Jafnréttisnefnd

Alþingi
Erindi nr. Þ 128/598
komudagur 9.12.2002

HÁSKÓLI ÍSLANDS

Reykjavík 06.12.2002

Nefndasvið Alþingis
Berist til félagsmálanefndar
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Umsögn jafnréttisnefndar Háskóla Íslands við tillögu til þingsályktunar um bætt starfsumhverfi fyrir kvennahreyfinguna á Íslandi.

Þingskjal 19-19. mál
Flm.: Kolbrún Halldórsdóttir og Þuríður Backman.

Jafnréttisnefnd Háskóla Íslands lýsir stuðningi við að Alþingi álykti að fela félagsmálaráðherra að stuðla að bættu starfsumhverfi kvennahreyfingarinnar og annarra hópa sem vinna að jafnari stöðu kynjanna á Íslandi.

Nefndin tekur undir þau sjónarmið sem fram koma í greinargerð um mikilvægi þess að stofnaður verði sjóður með lið á fjárlögum í þeim tilgangi að styrkja hvers konar starf félagasamtaka, hópa og einstaklinga sem miðar getur að jafnari stöðu kynjanna. Slíkum sjóði verði skipuð sérstök stjórn og við styrkveitingar væri við hæfi að álit væri leitað hjá jafnréttisfulltrúa viðkomandi ráðuneytis. Fjárstyrki af þessu tagi mætti m.a. nota til að greiða fyrir þátttöku umræddra aðila í alþjóðlegu samstarfi. Víða erlendis hafa óháð félagsamtök meðal annars tekið virkan þátt í opinberri stefnumótun á sviði jafnréttismála og fasta fulltrúa á alþjóðaráðstefnum Sameinuðu þjóðanna og Evrópuráðsins þar sem jafnréttismál eru til umræðu.

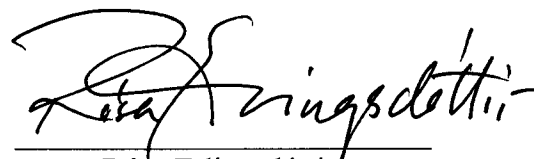
Samstarf hins opinbera við frjáls félagsamtök tryggir að tekið sé tillit til ólíkra sjónarmiða og hagsmuna þegar mikilvægar ákvarðanir eru teknar. Fjárskortur stendur íslenskri kvennahreyfingu fyrir þrifum og kemur í veg fyrir að sú þekking og mannauður sem þar er nýtist sem skildi, bæði í alþjóðlegu samstarfi og á innlendum vettvangi.

Í tillögunni er gert ráð fyrir að jafnréttisfulltrúum ráðuneyta verði falið að koma á beinum tengslum fagraðuneyta við fjáls félagasamtök. Í þessu samhengi er rétt að benda á að þó jafnréttisfulltrúar ráðuneytanna gegni veigamiklu hlutverki við að gæta jafnréttis við opinbera stefnumótun er starf þeirra enn í mótun og starfið missterkt eftir ráðuneytum. Það er mat jafnréttisnefndar Háskóla Íslands að skilgreina og samræma þurfi starfssvið og starfshlutfall jafnréttisfulltrúa ráðuneytanna nánar þannig að þeir hafi forsendur til að sinna jafn mikilvægu verkefni og hér er gerð tillaga um.

Umsögn samþykkt á fundi jafnréttisnefndar Háskóla Íslands þann 5. desember 2002.

Virðingarfyllst,

f.h. Jafnréttisnefndar Háskóla Íslands

Rósa Erlingsdóttir,
Jafnréttisfulltrúi Háskóla Íslands

Umsögn við þingsályktunartillögu um bætt starfsumhverfi fyrir kvennahreyfinguna á Íslandi.
Sérálit Teits Bjarnar Einarssonar fulltrúa Stúdentaráðs í jafnréttisnefnd Háskóla Íslands.

Þingskjal 19-19. mál

Flm.: Kolbrún Halldórsdóttir og Þuríður Backman.

Ég er sammála álitni nefndarinnar hvað snertir b) lið þingsályktunarinnar um hlutverk jafnréttisfulltrúa innan ráðuneytanna. Nauðsynlegt er að skýra betur hvað jafnréttisfulltrúar ráðuneytanna eigi að gera. Í því sambandi þarf alveg örugglega að skilgreina og samræma betur starfssvið þeirra og starfshlutfall.

Hinsvegar er ég mótfallinn því að jafnréttisfulltrúum ráðuneytanna, eða starfsmönnum, sé gert skylt að koma á beinum tengslum við samtök, hópa eða einstaklinga sem vinna að því að jafna stöðu kynjanna. Erfitt er að sjá hvaða ávinning er að hafa af því umfram það sem nú er. Það er hlutverk ráðuneytanna að vinna eftir pólitíkri stefnumörkun ráðherranna hverju sinni. Óljóst er því hvað samtök, hópar og einstaklingar hafa með stefnumörkun ráðherra að gera utan hins venjulega sérhagsmunaprýstings.

Annað mál er svo að því minna sem hið opinbera kemur að hinum ýmsu málaflokkum, því betur blómstrar þekking og sá mannauður sem hin ólíku frjálsu félagssamtök hafa yfir að ráða. Óeðlilegt er því að ríkið veiti einum samtökum eða sjónarmiðum betri aðstöðu umfram aðra hópa eða önnur sjónarmið, því ríkið er sjaldnast bært að meta og skilgreina þarfir og skoðanir almennra borgara hverju sinni. Hið opinbera ber að gæta jafnræðis í hvívetna, gildir þar einu hvort um sé að ræða almenna borgara eða frjáls félagasamtök sbr. 1.mgr. 74.gr. laga nr. 33/1944.

Í framhaldi af ofangreindu er ég algjörlega mótfallinn a) lið þingsályktunartillögunnar um að stofnaður verði sjóður með lið á fjárlögum í þeim tilgangi að styrkja hvers konar starf félagssamtaka, hópa og einstaklinga um bætt starfsumhverfi fyrir kvennahreyfinguna á Íslandi.

Eins og segir í greinargerð er það eðli hreyfingarinnar að innan hennar hafa oft myndast litlir óformlegir hópar sem ekki hafa neinar félagaskrár og finnast hvergi á skráum yfir formleg félagasamtök. Hreyfingin hefur því mjög ólíka stöðu gagnvart rótgrónum félagssamtökum s.s. innan íþróttahreyfingarinnar. Eins er markmið hreyfingarinnar óljóst.

Í greinargerðinni segir orðrétt:

Lífslíkur og árangur þessara hópa mundu aukast til mik illa muna ef hægt væri að sækja um fjárveitingar til þess að koma í verk einhverjum af þeim hugmyndum sem félagsfólk hefur. Þessum hópum og einstaklingum þyrfti að gefa tækifæri til að sækja um styrki til pólitískra verkefna, svo fremi þau geti rökstutt þörfina og sýnt fram á almennt gildi starfsins fyrir samfélagið.

Þarna er m.ö.o. sagt af því að þessi félög eru ný og lítil, eigi að styrkja þau með opinberum fjárveitingum svo lífslíkur þeirra og árangur aukist, gegn að þau sýni fram gildi starfsins almennt fyrir þjóðfélagið. Til að byrja með væri miklu nær að þessi grasrótarsamtök sýni fyrst fram á gildi starfsins áður en hægt yrði að leiða hugann að því að styrkja þau með fjárveitingum. En jafnframt réttlætir það ekki fjárveitingu úr ríkissjóði, eitt og sér, að sýna fram á gildi starfsins fyrir samfélagið. Fyrir því þarf að vera almenn sátt en ekki eingöngu vilji lítillra sérhagsmunahópa. Efast ég um að slík sátt sé til staðar.

Þar með er ekki sagt, eða verið að gefa í skyn, að starf kvennahreyfingarinnar sé ekki þarft og eigi ekki rétt á sér. Þvert á móti, flest áberandi félagsamtök í þjóðfélaginu vinna gott og þarft starf og gildir einu þó slík samtök vinna að jafnrétti kvenna, forvarnarstarfi fyrir unglinga, ummönnun fatlaðra, meiri hreyfingu aldraðra o.s.frv. En ef ríkið ætti að hlutast til um hvert það félag sem vinnur göfugt og gott starf að mati einhverja þá er tilgangur þeirra félaga sem frjálsra samtaka orðinn ansi óljós.

Ég er því andsnúinn þingsályktunartillögunni í heild sinni á þeim forsendum að hið opinbera á ekki að styrkja félagasamtök, hversu stór eða lítil þau eru, eingöngu vegna þess að um er að ræða göfugt og gott starf. Það er jafnframt samfélaginu ekki til góðs að ákveðnir sérhagsmunahópar hafi betri aðgang að fjármunum ríkisins en aðrir. Það leiðir ofast til þeirrar niðurstöðu að hin almenna skoðun samfélagsins nær ekki fram að ganga, heldur verður hugmyndafræði þeirra frekustu einatt ofaná. Sem svo verður til þess að draga þrótt úr þeim félagasamtökum sem ekki njóta verndar ríkisins.

Teitur Björn Einarsson
fulltrúi Stúdentaráðs í jafnréttisnefnd HÍ